

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ

249144

ผลของโปรแกรมการสนับสนุนและให้ความรู้ต่อการดูแลตนเอง
และคุณภาพชีวิตในผู้ป่วยมะเร็งปอดที่ได้รับการเคมีบำบัด

กัญชา นันทิขแก้ว

พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
พฤศจิกายน 2553

600253892

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ

249144

ผลของโปรแกรมการสนับสนุนและให้ความรู้ต่อการดูแลตนเอง
และคุณภาพชีวิตในผู้ป่วยมะเร็งปอดที่ได้รับเคมีบำบัด

กัญญา นันทะแก้ว

วิทยานิพนธ์นี้เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
พฤศจิกายน 2553

ผลของโปรแกรมการสนับสนุนและให้ความรู้ต่อการดูแลตนเอง
และคุณภาพชีวิตในผู้ป่วยมะเร็งปอดที่ได้รับเคมีบำบัด

กัญญา นันตะแก้ว

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร. สุกัญญา ปรีธัญกุล

.....กรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร. ทิพาพร วงศ์หังษ์กุล

.....กรรมการ
อาจารย์ ดร. สุภารัตน์ ชัยอาจ

.....กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทวีลักษณ์ วรรณฤทธิ์

.....กรรมการ
รองศาสตราจารย์นันทา เล็กสวัสดิ์

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
รองศาสตราจารย์ ดร. ทิพาพร วงศ์หังษ์กุล

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
อาจารย์ ดร. สุภารัตน์ ชัยอาจ

22 พฤศจิกายน 2553

© ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ทิพาพร วงศ์หงษ์กุล และ ดร.สุภารัตน์ ชัยอาจ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำและให้ข้อคิดเห็นสำหรับการแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ อันเป็น ประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ ตลอดจนกระตุ้นให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งใน ความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาตรวจสอบเนื้อหาของเครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัย และให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงเครื่องมือให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และ ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่านที่ให้คำแนะนำเพื่อให้วิทยานิพนธ์ ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ หัวหน้ากลุ่มงาน การพยาบาล หัวหน้าหอผู้ป่วยเคมีบำบัด หัวหน้าหอผู้ป่วยอายุรกรรม และหัวหน้าหน่วยให้ยาเคมี บำบัดผู้ป่วยนอก ตลอดจนพยาบาลและบุคลากรทีมสุขภาพของโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ ทุกท่านที่กรุณาอำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการตรวจสอบคุณภาพ เครื่องมือ และการรวบรวมข้อมูล และขอขอบคุณผู้ป่วยมะเร็งปอดที่ได้รับเคมีบำบัดที่กรุณาเอื้อเพื่อ สละเวลาและให้ความร่วมมือ ยินดีเข้าร่วมเป็นกลุ่มตัวอย่างทำให้การทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้สำเร็จ ลุล่วงไปด้วยดี

ท้ายสุดนี้ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ถ่ายทอดความรู้ อันเป็นพื้นฐาน ในการทำวิจัยครั้งนี้ ขอบพระคุณ ครอบครัวสำหรับแรงบันดาลใจ โอกาส และการช่วยเหลือในทุกด้าน รวมถึงเพื่อนทุกคนที่คอยให้การช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยมีพลังในการทำวิจัยในครั้งนี้ คุณความดีและประโยชน์อันเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้วิจัยขอบแด่บุพการี คณาจารย์ ผู้ป่วย มะเร็งปอดที่ได้รับเคมีบำบัด รวมทั้งผู้ที่กล่าวถึงทุกท่านที่ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไป ด้วยดี

แบบสอบถามคุณภาพชีวิตใช้แบบประเมินการทำหน้าที่ในการรักษาโรคมะเร็งทั่วไป ฉบับที่ 4 ของ เซลลาและคณะ (1997) ซึ่งแปลเป็นภาษาไทยโดยวรชัย รัตนธราธร และคณะ (2544) มีค่าความ เชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ .92 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนาและสถิติ ทดสอบที

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า

1. คะแนนเฉลี่ยการดูแลตนเองของกลุ่มทดลองหลังได้รับ โปรแกรมการสนับสนุนและ ให้ความรู้สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)
2. คะแนนเฉลี่ยการดูแลตนเองของกลุ่มทดลองหลังได้รับ โปรแกรมการสนับสนุนและ ให้ความรู้สูงกว่าก่อนได้รับ โปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)
3. คะแนนเฉลี่ยคุณภาพชีวิตของกลุ่มทดลองหลังได้รับ โปรแกรมการสนับสนุนและให้ ความรู้ สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)
4. คะแนนเฉลี่ยคุณภาพชีวิตของกลุ่มทดลองหลังได้รับ โปรแกรมการสนับสนุนและให้ ความรู้ สูงกว่าก่อนได้รับ โปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)

ผลการวิจัยครั้งนี้ ควรนำมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติการพยาบาลเพื่อส่งเสริมให้ผู้ป่วย มะเร็งปอดที่ได้รับเคมีบำบัดมีการดูแลตนเองอย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพชีวิต

Thesis Title Effects of an Educative-supportive Program on Self-care and Quality of Life Among Lung Cancer Patients Receiving Chemotherapy

Author Miss Kanya Nantakaew

Degree Master of Nursing Science (Adult Nursing)

Thesis Advisory Committee

Associate Professor Dr. Tipaporn Wonghongkul	Advisor
Lecturer Dr. Sudarat Chaiarj	Co-advisor

ABSTRACT

249144

Self-care is essential for lung cancer patients who received chemotherapy to enhance quality of life. This quasi-experimental research aimed to study the effects of the Educative-supportive program on self-care and quality of life among lung cancer patients receiving chemotherapy at Maharaj Nakorn Chiang Mai hospital, from October 2009 to May 2010. Fifty samples were purposively selected and were assigned equally to the control and the experimental groups based on the similarity of age, gender, education, income, stage of illness, and performance status. The first 25 samples were assigned into the control group who received conventional nursing care and the other 25 were assigned into the experimental group who received the Educative-supportive program. The intervention tools used in this study were developed following the concept of Orem's supportive-educative nursing system (Orem, 2001) including the Educative-supportive program, the self-care handbook for lung cancer patients receiving chemotherapy, and the Telephone Follow-up Record form. These instruments were evaluated for content validity by five experts. The data collecting tools were the Demographic Data Record form and the Self-care Behavior questionnaire which obtained the content validity index and Cronbach's alpha coefficient of .91 and .81, respectively. Furthermore, the Quality of Life questionnaire used was the Functional Assessment Cancer Therapy-General [FACT-G] version 4 of Cella and colleagues (1997), which

was translated into Thai by Worachai Rattanatharatorn and colleagues (2001), and obtained the Cronbach's alpha coefficient of .92. Data were analyzed using descriptive statistics and t-test.

The results were as follows:

249144

1. The self-care mean score of the experimental group after receiving the Educative-supportive program was significantly higher than that of the control group ($p < .05$).
2. The self-care mean score of the experimental group after receiving the Educative-supportive program was significantly higher than that before receiving the program ($p < .05$).
3. The quality of life mean score of the experimental group after receiving the Educative-supportive program was significantly higher than that of the control group ($p < .05$).
4. The quality of life mean score of the experimental group after receiving the Educative-supportive program was significantly higher than that before receiving the program ($p < .05$).

The results of this study should be used as a guideline for practice in order to encourage lung cancer patients receiving chemotherapy to perform self-care continuously and achieve quality of life.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
สารบัญ	๗
สารบัญตาราง	ณ
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	5
สมมติฐานการวิจัย	6
ขอบเขตการวิจัย	6
นิยามศัพท์	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
โรคมะเร็งปอด	8
ระบบการพยาบาลแบบสนับสนุนและให้ความรู้ของโอเร็ม	25
การดูแลตนเองของผู้ป่วยมะเร็งปอดที่ได้รับเคมีบำบัด	33
คุณภาพชีวิตของผู้ป่วยมะเร็งปอดที่ได้รับเคมีบำบัด	46
กรอบแนวคิดในการวิจัย	60
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	62
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	63
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	65
การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง	66
ขั้นตอนและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	67
การวิเคราะห์ข้อมูล	74

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการอภิปรายผล	
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	75
การอภิปรายผล	83
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย	89
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้	90
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	91
เอกสารอ้างอิง	92
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก เอกสารรับรองโครงการ	116
ภาคผนวก ข เอกสารพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง	118
ภาคผนวก ค จดหมายขอรับการขออนุญาตใช้เครื่องมือ	129
ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลและดำเนินการวิจัย	131
ภาคผนวก จ กระบวนการดูแลตนเองของผู้ป่วยมะเร็งปอดที่ได้รับเคมีบำบัด ก่อนและหลังได้รับโปรแกรมการสนับสนุนและให้ความรู้	139
ภาคผนวก ฉ กระบวนการคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยมะเร็งปอดที่ได้รับเคมีบำบัด ก่อนและหลังได้รับโปรแกรมการสนับสนุนและให้ความรู้	141
ภาคผนวก ช ข้อมูลอาการข้างเคียงจากเคมีบำบัด ปัญหาด้านจิตใจและอารมณ์ ปัญหาด้านสังคมและเศรษฐกิจของกลุ่มทดลองจากการติดตาม ทางโทรศัพท์ในวันที่ 6 หลังได้รับเคมีบำบัดในแต่ละชุด ตั้งแต่ชุดที่ 1 ถึงชุดที่ 3	143
ภาคผนวก ซ วิธีการดูแลตนเองเพื่อจัดการกับปัญหาของกลุ่มทดลองจากการ ติดตามทางโทรศัพท์ในวันที่ 6 หลังได้รับเคมีบำบัดในแต่ละชุด ตั้งแต่ชุดที่ 1-ชุดที่ 3	147

ญ

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก ฉ บันทึกการโทรศัพท์ของผู้ป่วยเพื่อสอบถามผู้วิจัยในแต่ละชุด ของการรับเคมีบำบัด	154
ภาคผนวก ช การคำนวณค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา	159
ภาคผนวก ฉ รายงานผู้ทรงคุณวุฒิ	161
ประวัติผู้เขียน	162

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
4-1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จำแนกตามเพศ อายุ ระยะของโรค สมรรถนะการทำกิจวัตรประจำวัน ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และสิทธิในการรักษา	77
4-2 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการดูแลตนเองของผู้ป่วยมะเร็งปอดที่ได้รับเคมีบำบัด ก่อนทดลอง ระหว่างกลุ่มที่ได้รับ โปรแกรมการสนับสนุนและให้ความรู้กับกลุ่มที่ได้รับการพยาบาลตามปกติ	79
4-3 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการดูแลตนเองของผู้ป่วยมะเร็งปอดที่ได้รับเคมีบำบัด หลังทดลอง ระหว่างกลุ่มที่ได้รับ โปรแกรมการสนับสนุนและให้ความรู้กับกลุ่มที่ได้รับการพยาบาลตามปกติ	79
4-4 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการดูแลตนเองของผู้ป่วยมะเร็งปอดที่ได้รับเคมีบำบัด ก่อนและหลังได้รับ โปรแกรมการสนับสนุนและให้ความรู้	80
4-5 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยมะเร็งปอดที่ได้รับเคมีบำบัดก่อนทดลอง ระหว่างกลุ่มที่ได้รับ โปรแกรมการสนับสนุนและให้ความรู้กับกลุ่มที่ได้รับการพยาบาลตามปกติ	81
4-6 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยมะเร็งปอดที่ได้รับเคมีบำบัดหลังทดลอง ระหว่างกลุ่มที่ได้รับ โปรแกรมการสนับสนุนและให้ความรู้กับกลุ่มที่ได้รับการพยาบาลตามปกติ	81
4-7 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยมะเร็งปอดที่ได้รับเคมีบำบัด ก่อนและหลังได้รับ โปรแกรมการสนับสนุนและให้ความรู้	82